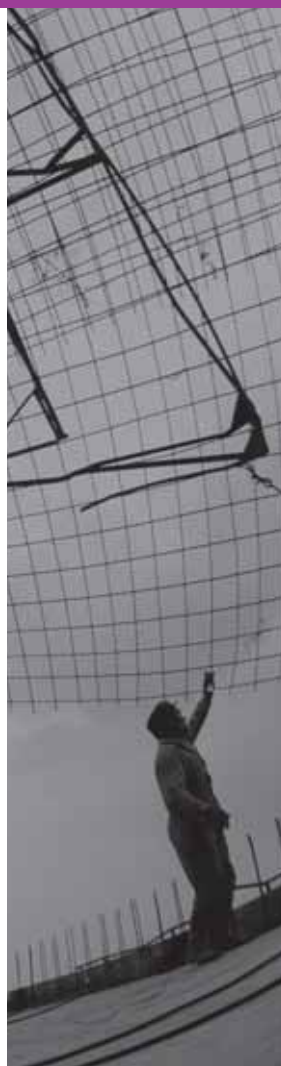

Výročná správa za rok 2009

Zhrnutie

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

Kľúčové činnosti v roku 2009

Rok 2009 bol v celej Európe rokom hospodárskej krízy, ktorá sa vyznačovala úsilím o prekonanie recesie a nárastom miery nezamestnanosti. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (agentúra) v týchto ťažkých časoch naďalej zdôrazňovala význam zdravia a bezpečnosti pre úspešné organizácie.

Keď sa obzrieme späť do roku 2009, medzi najdôležitejšie udalosti pre agentúru patria Európsky prieskum podnikov o nových a vznikajúcich rizikách (ESENER), kampaň Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík, celoeurópsky prieskum verejnej mienky na tému zdravie a bezpečnosť pri práci, fotografická súťaž a filmové ocenenia za Zdravé pracoviská.

ZHROMAŽDOVANIE A ANALÝZA INFORMÁCIÍ

Európske observatórium rizík

V roku 2009 bola dokončená práca v teréne v rámci hlavného projektu agentúry, ktorým je [Európsky prieskum podnikov o nových a vznikajúcich rizikách \(European Survey of Enterprises on New and Emerging Risks, ESENER\)](#). Tento prieskum bol zdrojom informácií v reálnom čase od organizácií z celej Európy a ukazuje, ako tieto organizácie riešia riziká týkajúce sa BOZP (najmä psychosociálne riziká, ako sú stres, násilie a obťažovanie), ako aj to, čo predstavuje stimuly a prekážky pre dobré riadenie BOZP – dôležité informácie pre tvorcov politik a podniky. Je to prvýkrát, čo sa na túto tému uskutočnil celoeurópsky prieskum na podnikovej úrovni. Na záverečnom podujatí kampane agentúry Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík, ktoré sa uskutočnilo v novembri 2009, boli oznámené predbežné výsledky, a celkové výsledky sa uverejnia v júni 2010 na podujatí španielskeho predsedníctva Rady EÚ.

V roku 2009 začalo Európske observatórium rizík (ERO) agentúry svoj *prognostický projekt*, ktorý presahuje rámec rizík, ktoré sú už zrejme. Observatórium prostredníctvom *prognostického projektu* s časovým horizontom 10 rokov predloží tvorcom politik možné scenáre do budúcnosti, čo im umožní prijať opatrenia na minimalizáciu vzniku nových rizík na pracoviskách. Prvá *prognostická štúdia*, ktorá sa začala v roku 2009 výzvou na predkladanie ponúk, sa zameriava na aktuálnu otázku vzťahujúcu sa na nové a vznikajúce riziká v rámci ekologických pracovných miest.

[Odborná prognóza o vznikajúcich chemických rizikách súvisiacich so zdravím pri práci \(Expert forecast on emerging chemical risks related to occupational health\)](#), bola uverejnená ako posledná zo štyroch hlavných správ Európskeho observatória rizík, ktoré sa týkali vznikajúcich rizík, ako aj po iných správach týkajúcich sa psychosociálnych, fyzikálnych a biologických rizík. Spoločným cieľom týchto správ bolo zaznamenať úroveň poznatkov v týchto kľúčových oblastiach týkajúcich sa

bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP). Správa o chemických látkach, ktorá obsahuje stanoviská odborníkov z celej Európy, je vyjadrením konkrétnych obáv z určitých typov látok a určitých typov vystavenia. Pokiaľ ide o ostatné správy, tie sú východiskovým bodom pre ďalšie štúdie a diskusie.

Vypracoval sa prehľad literatúry na tému *Údržba a BOZP* na podporu kampane agentúry Zdravé pracoviská na obdobie 2010 – 2011, ktorá sa bude zameriavať na tému údržby. Revízia poskytuje prvý ucelený obraz o pracovných podmienkach zamestnancov údržby a prvýkrát identifikuje vysoký podiel úrazov na európskych pracoviskách súvisiacich s údržbou.

Ako súčasť prebiehajúceho projektu agentúry *BOZP v číslach*, ktorého účelom je takisto vytvoriť dôkazový základ na predchádzanie úrazom a ochoreniam na európskych pracoviskách, bola uverejnená správa [BOZP v číslach: stres v práci – fakty a čísla \(OSH in figures: stress at work - facts and figures\)](#), v ktorej sa zhrnuli štatistiky a výskum z celej Európy.

Prehľad literatúry bol aj súčasťou projektu *Ženy v zamestnaní*, ktorý sa zameriaval na dôsledky nárastu počtu žien v rámci európskej pracovnej sily pre oblasť BOZP.

Prvou spoločnou výzvou projektu *NOVÁ ÉRA BOZP*, ktorého cieľom je posilniť koordináciu výskumu BOZP v Európe, bola na žiadosť zúčastnených organizácií otázka stresu súvisiaceho s prácou.

Prehľad literatúry 2009 na tému [Rozhranie človek-stroj ako vznikajúce riziko \(The human-machine interface as an emerging risk\)](#), ktorý vychádza zo správy ERO o vznikajúcich fyzikálnych rizikách, zdôrazňuje význam ergonomického dizajnu.

Ďalší prehľad literatúry na tému [Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci zamestnancov upratovacích služieb \(The occupational safety and health of cleaning workers\)](#) sa zameriava na riziká, ktorým musia čeliť – ide o prvú štúdiu svojho druhu, ktorá sa uskutočnila na úrovni EÚ. Agentúra usporiadala seminár so zúčastnenými stranami a výskumnými zamestnancov s cieľom prediskutovať zistenia tejto revízie a určiť, aké opatrenia je potrebné prijať na zlepšenie bezpečnosti a zdravia tejto často prehliadanej skupiny zamestnancov.

V novej správe s názvom [Exploračný prieskum o limitoch expozície v pracovnom prostredí pre karcinogény, mutagény a látky poškodzujúce reprodukciu na úrovni členských štátov EÚ \(Exploratory survey of Occupational Exposure Limits \(OELs\) for Carcinogens, Mutagens and Reprotoxic substances \(CMRs\) at EU Member States level\)](#) je uvedený prehľad systémov, ktoré sa v rôznych členských štátoch EÚ používajú na stanovenie limitov expozície na pracovisku pre nebezpečné látky.

Správa s názvom [Strategické plánovanie inšpektorátov práce v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci \(Labour inspectorates strategic planning on safety and health at work\)](#) sa zameriava na témy BOZP, ktoré inšpektoráty práce v rámci výskumu a zvyšovania informovanosti považujú za priority. Inšpektoráty práce zohrávajú dôležitú úlohu pri podpore bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a v čoraz väčšej miere sa zameriavajú na predvídanie, vymedzenie a prevenciu vznikajúcich rizík

Informácie o pracovnom prostredí

Činnosť útvaru pre informácie o pracovnom prostredí v oblasti hospodárskych stimulov vychádza zo skutočnosti, že organizáciám v tejto oblasti je potrebné poskytovať kvalitné informácie. Mnohé vlády a poisťovne by chceli zaviesť kvalitnejšie stimulačné programy, ale potrebujú informácie, ako to urobiť a ktoré modely sa osvedčili ako efektívne. Dva odborné semináre, ktoré sa v tejto súvislosti uskutočnili, vychádzali zo zistení tejto správy.

Výsledkom projektu *Podpora ochrany zdravia na pracovisku*, ktorý sa zameriava na úsilie zamestnávateľov povzbudzovať svojich zamestnancov, aby dodržiavali zdravý životný štýl, boli štúdie o vplyve [podpory zdravia v odvetví dopravy](#) a štúdie o vplyve [podpory duševného zdravia v odvetví zdravotnej starostlivosti](#), ako aj súhrny prípadových štúdií o podpore duševného zdravia a ochrane zdravia na pracovisku medzi mladými zamestnancami.

V roku 2009 boli vypracované dve správy o integrácii alebo „začlenení“ BOZP do vzdelávania. Prvá z nich, [BOZP v školských osnovách – požiadavky a činnosti v členských štátoch \(OSH in the school curriculum – requirements and activities in the Member State\)](#), je prvým uceleným posúdením spôsobu, akým členské štáty EÚ zahŕňajú vzdelávanie o BOZP a rizikách do národných školských osnov. V druhej správe s názvom [Ako predchádzať rizikám v prípade mladých zamestnancov: stratégia, programy a postupy na pracovisku \(Preventing risks to young workers: policy, programmes and workplace practices\)](#) sa uvádzajú príklady osvedčených postupov pri predchádzaní rizikám pre mladých zamestnancov.

Jedným z hlavných odkazov kampane Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík bude bezplatný *interaktívny online nástroj na hodnotenie rizika* (OiRA) pre mikropodniky a malé podniky, ktorý sa v súčasnosti vyvíja. Na webovej stránke je okrem toho dostupná komplexná databáza, ktorá zahŕňa kontrolné zoznamy, príručky a ostatné nástroje na hodnotenie rizík z celej Európy.

V správe s názvom [Predchádzanie rizikám v praxi: dobrá prax súvisiaca s hodnotením rizík \(Prevention of risk in practice: Good practice related to risk assessment\)](#) sú zhromaždené príklady efektívneho hodnotenia rizík ocenené cenou za dobrú prax na súťaži, ktorá bola usporiadaná ako súčasť kampane za Zdravé pracoviská v rokoch 2008 – 2009.

V správe s názvom [Hodnotenie, odstraňovanie a výrazné znížovanie rizík pri práci \(Assessment, elimination and substantial reduction of occupational risks\)](#) sa uvádzajú príklady z rôznych pracovísk, ktoré ukazujú, ako proces hodnotenia rizika viedol k identifikácii rizika a k jeho úspešnému odstráneniu alebo podstatnému zníženiu.

Na druhej strane sa v správe s názvom [Rozmanitosť pracovnej sily a hodnotenie rizík: zabezpečenie, aby boli](#)

[všetci zahrnutí \(Workforce diversity and risk assessment: ensuring everyone is covered\)](#) objasňuje potrebu vykonať inkluzívne hodnotenia rizika, aby sa pri hodnotení a riadení rizík zohľadnila rozmanitosť pracovnej sily.

Bola dokončená séria prípadových štúdií o predchádzaní ochorení a poškodení podporno-pohybovej sústavy v [poľnohospodárstve](#).

V roku 2009 sa začal projekt zameraný na identifikáciu dobrej praxe pri riadení rizík BOZP v cestnej doprave.

Agentúra zároveň pokračovala vo svojej práci na zlepšení celkovej užívateľskej prístupnosti tej sekcie svojej webovej stránky, v ktorej sa nachádzajú [právne predpisy o BOZP](#) v Európe.

V priebehu roku 2009 bolo pripravené veľké množstvo rôzneho materiálu pre nasledujúcu [kampaň Zdravé pracoviská – bezpečnosť v údržbe](#) vrátane sprievodcu kampaňou, informačných letákov, prezentácií, plagátov a letákov, prípadových štúdií dobrej praxe a animovaného videa zobrazujúceho populárnu animovanú postavičku Napa.

KOMUNIKÁCIA, ORGANIZOVANIE KAMPANÍ A PROPAGÁCIA

Rok 2009 bol druhým a posledným rokom veľmi úspešnej [kampane Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík](#) agentúry, ktorá je základom pre riadenie ochrany zdravia a bezpečnosti. Táto kampaň, ktorá v súčasnosti patrí medzi najväčšie svojho druhu vo svete, zaznamenala rekordnú úroveň zapojenia vo všetkých členských štátoch EÚ a mimo nej. V celej EÚ bolo distribuovaných viac ako dva milióny kusov informačných materiálov týkajúcich sa kampane.

Do aktivít v súvislosti s touto kampaňou sa zapojilo 43 popredných európskych organizácií, a to ako [oficiálni partneri kampane](#).

Na podujatí [Cena za dobrú prax](#), ktoré bolo usporiadané ako súčasť kampane, boli ocenené organizácie, ktoré významne prispeli k propagácii hodnotenia rizika na pracovisku.

Agentúra v spolupráci so všetkými národnými koordinačnými strediskami usporiadala nasledujúce činnosti kampane na národnej úrovni, podporované Asistenčným balíkom európskej kampane (ECAP): 101 národných stretnutí partnerov a zainteresovaných strán, 14 mediálnych podujatí (tlačové konferencie, okrúhle stoly s novinármi/odborníkmi), 3 rozhlasové výzvy, 21 národných tlačových správ a 20 odborných článkov.

Uskutočnilo sa aj hodnotenie efektívnosti činností kampane a dvojročného modelu kampane a podporného mechanizmu kampane ECAP. Kampaň Zdravé pracoviská v rokoch 2008 – 2009 bola celkovo jednou z najúspešnejších kampaní s veľkým množstvom dôkazov zdôrazňujúcich zvýšenie informovanosti o význame hodnotenia rizika (a o spôsoboch, ako to urobiť) a o ostatných pozitívnych výsledkoch.

[Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v októbri 2009](#) bol ústredným podujatím kampane, v rámci ktorého sa konalo množstvo konferencií, seminárov a odborných školení.

Kampaň uzavrel [Európsky samit o hodnotení rizík a o MSP \(European Summit on risk assessment and SMEs\)](#) – túto udalosť podporilo švédske predsedníctvo Rady EÚ, španielska vláda a regionálna vláda Baskicka. Európski politici, sociálni partneri a poprední odborníci v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa zišli, aby prediskutovali otázky vznesené v rámci kampane.

Prvýkrát zahŕňalo záverečné podujatie [Deň sietí \(Network Day\)](#), v rámci ktorého sa partneri agentúry v celej Európe a najmä národné koordinačné strediská mohli stretnúť a podeliť sa navzájom o nápady a skúsenosti.

Činnosti agentúry v roku 2009 zamerané na zvyšovanie informovanosti zahŕňali [Celoeurópsky prieskum verejnej mienky o ochrane zdravia a bezpečnosti pri práci \(Pan-European opinion poll on occupational safety and health\)](#), ktorého cieľom bolo zistiť, čo si európski pracovníci myslia o svojich pracovných podmienkach. Na základe výsledkov prevláda medzi európskymi občanmi obava, že súčasná hospodárska kríza môže mať negatívny vplyv na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, čo ohrozuje tie zlepšenia, ktoré boli podľa nich dosiahnuté v priebehu posledných piatich rokov. Vlastne až 6 z 10 Európanov očakáva, že v dôsledku celosvetového hospodárskeho poklesu sa zhoršia pracovné podmienky, najmä pokiaľ ide o ochranu zdravia pri práci a bezpečnosť.

Do [celoeurópskej fotografickej súťaže](#) bolo zaslaných viac ako 1 600 snímok od 800 účastníkov z celej EÚ. Fotografie boli vyzvaní, aby vyjadrili svoju odpoveď na otázku „*Aká je vaša predstava o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci?*“

Agentúra v roku 2009 prvýkrát podporila [Filmovú cenu Zdravé pracoviská](#) za najlepší dokumentárny film s pracovnou tematikou na Medzinárodnom festivale dokumentárnych a animovaných filmov v Lipsku. Zvítal film s názvom Kvitnuci obchod (*Blooming Business*) od holandského režiséra Tona Van Zantvoorta, ktorý poukazuje na nebezpečné pracovné podmienky v globalizovanom kvetinovom priemysle.

Medzi propagačné činnosti patrilo aj usporiadanie stretnutí novinárov s víťazmi ocenenia za dobrú prax, príprava agentúrnych videí a organizácia množstva podujatí zameraných na BOZP.

Monitorovanie médií v priebehu roka poukazuje na výrazný záujem tlače o činnosti agentúry, ktorá dostala až 2 260 výstrižkov z tlače.

V roku 2009 boli prijaté prvé opatrenia v rámci nového komunikačného partnerstva, ktoré bude zahŕňať spoluprácu agentúry s GR Európskej komisie pre podnikanie a priemysel a jeho Európskou sieť podnikov, pričom táto spolupráca bude zameraná na oslovenie malých a stredných podnikov, najmä poskytnutím informácií o BOZP.

Rozvoj v oblasti internetu sa v roku 2009 týkal nového blogu agentúry, prieskumu medzi používateľmi, uskutočnenia porovnávacieho hodnotenia webovej stránky agentúry a stránok podobných organizácií a propagácie kampane agentúry už tretí rok prostredníctvom služby Google AdWords.

ROZVOJ SIETE

Agentúra pokračovala v činnosti koordinácie svojej stratégie so stratégiami ostatných organizácií BOZP. Agentúra takisto zhromažďovala údaje, ktoré jej umožnia merať vplyv jej

činností, a naďalej bude posilňovať svoju spoluprácu s medzinárodnými partnermi (prvýkrát vrátane niektorých štátov v rámci európskej susedskej politiky).

PROGNÓZY NA ROK 2010

Medzi činnosti agentúry bude v roku 2010 patriť realizácia *prognostického projektu*: v prvej fáze sa preskúmajú kľúčové sociálno-kultúrne, hospodárske, politické, technické a environmentálne hnacie sily zmeny v oblasti ekologických pracovných miest.

Prehľady literatúry a správy sa budú zameriavať na nanotechnológie, zapojenie zamestnancov, kombinovanú expozíciu ochoreniam a poškodeniam podporno-pohybovej sústavy a psychosociálnym rizikám, násilie a obťažovanie, zdravotné a bezpečnostné riziká, ktorým čelia samostatne zárobkovo činné osoby, a na správy na podporu kampane Bezpečnosť v údržbe.

Prieskum ESENER sa mediálne uvedie za účasti španielskeho predsedníctva Rady EÚ v júni 2010 po rozprave v Európskom parlamente, ktorá sa uskutoční v marci. Správa s počiatočnými výsledkami, bude uverejnená v júni a zároveň sa vyvinie online nástroj na mapovanie, ktorý pomôže analyzovať údaje prieskumu. Súčasťou tejto sekundárnej analýzy je vypracovanie štyroch správ.

Agentúra uskutoční pilotné projekty na overenie stratégie šírenia nástroja OiRA v spolupráci s partnermi, ktorá sa zameria na rozvoj sektorových a vnútroštátnych nástrojov.

Správa o hospodárskych stimuloch poskytne aktuálny prehľad o stimuloch (ako napríklad nižšie poisťné prémie a daňové sadzby) používaných v celej Európe na motivovanie organizácií v súvislosti so zlepšením ich bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Produkty odvodené z projektu Podpora ochrany zdravia na pracovisku zahŕňajú dva informačné letáky, správy o prípadových štúdiách o podpore v oblasti ochrany zdravia pri práci medzi mladými zamestnancami a o podpore ochrany duševného zdravia pri práci.

Začnú sa činnosti týkajúce sa definovania rozsahu kampane na obdobie 2012 – 2013, ktorá bude zameraná na jednu z hlavných tém stratégie Spoločenstva – podporu prevencie rizík ako základného kameňa európskeho prístupu k lepšej bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

Úsilie o propagáciu kampane Zdravé pracoviská – bezpečnosť v údržbe na obdobie 2010 – 2011 sa bude sústreďovať na stretnutie partnerov na úrovni EÚ, ktoré túto kampaň predstaví potenciálnym partnerom (jej oficiálnym začiatkom je 28. apríl), a na Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorý sa uskutoční v októbri.

Rozdá sa veľké množstvo materiálov týkajúcich sa kampane a usporiada sa 10. ročník súťaže Dobrá prax na ocenenie organizácií, ktoré našli inovačné spôsoby na propagáciu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

V roku 2010 sa v rámci festivalu dokumentárnych a animovaných filmov v Lipsku uskutoční ďalší ročník Filmovej ceny Zdravé pracoviská.

A nakoniec, keďže v roku 2010 bude agentúra koordinovať sieť riaditeľov agentúr, bude zastupovať všetky regulačné agentúry EÚ, a to v čase, keď sa diskutuje o budúcim postavení agentúr v rámci riadenia EÚ.